

Ritmikai képeségfejlesztés

Kismartony Katalin

A képességfejlesztés helye a tanítás folyamatában

Képzetkialakítás (közvetlen előkészítés)

(az új ritmust tartalmazó dalok éneklése, ritmusedvonás is)

Új ismeret átadása

(tudatosítás, ismeretnyújtás)

Képességfejlesztés, gyakorlás

(egyre nehezedő fokozatokban:
felismerés, lejegyzés, reprodukció
automatizmus kialakítása =

készség)

Képességfejlesztés

RÖVIDÍTÉSEK:

H (hang, hangzás pl. tapssal, kopogással
hangzó ritmus)

N (név, ritmus gyakorló neve: pl. tá, titi,
később negyed, nyolcad...)

J (jel, jelölés)

felismertetés, lejegyzés, reprodukció

Felismerés/felismertetés (H – N) előkészítése:

H-H utánzás, visszhang v. „papagáj”, „ping-pong” vagy staféta, bújtatás, csendjáték, hangszín- vagy hangzócserevel

(Kodály – Ádám: Énekeskönyv)

PI.

Szili kút, szanyi kút	dűdűdű, dűdűdű	taps	csend:
-----------------------	----------------	------	--------

N-N (H-H-val azonos játékok, feladatok ritmusnévvel)

Felismerés/Felismertetés

H-N = **felismerés/felismertetés** kezdetben jól ismert dal kezdőmotívuma,

majd ismeretlen ritmusmotívum

mozzanatsor/algorithmus:

- 1) szöveges ének
 - dúdolás
 - dúdolás+taps
- 2) csak taps
- 3) taps+ritmusnév
- 4) ritmusnév

gyorsabb, fejlettebb szint – kihagyások!

Példák:

H-N nevek ritmusa, dalok utóritmizálása emlékezetből is, „tolmácsolás”

Lejegyzés

Lejegyzés előkészítése

J-J másolás, betűjelről öt vonalra

N-J a) utóritmizálás, b) tollbamondás

H-N-J = lejegyzés

kezdetben jól ismert dal kezdőmotívuma,
majd ismeretlen ritmusmotívum

az előző **mozzanatsor** kiegészül a lejegyzéssel

(ritmusírás a pálcikával, kirakás is, közös táblai ritmusírás
is – cél az önálló ritmusírás)

az ellenőrzés, visszaolvasás J-N-H =reprodukció
előkészítése is

Reprodukció

J-N-H = reprodukció

mozzanatsora H-N-J visszája, azaz

- 1) olvasás ritmusnévvel
- 2) ritmusnév + taps
- 3) csak taps

pl. ritmuskártyákról (dalkezdő motívumok, dalzáró motívumok, majd közbülső motívumok)

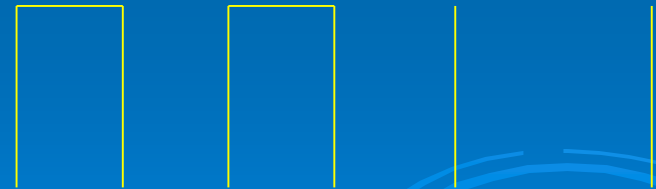
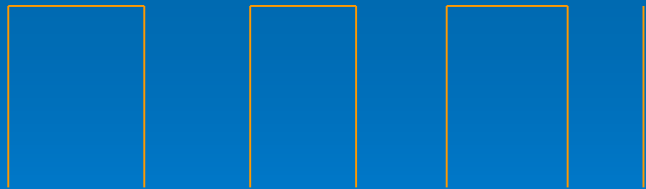
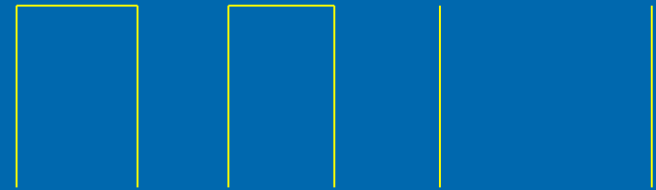
tanító a táblán mindig a mérőt mutassa

Hunyó játék: osztály táblai ritmust tapsol, letörlés (memorizálás), első bejövő visszatapsolja, második megnevezi, harmadik leírja, ellenőrzés = osztály tábláról tapsol

Ritmuslabda

Négy emberből ritmus (mérő helyett zenére)

Összetett példák a reprodukcióból kiindulva

Zenehallgatás

Bartók Béla: Medvetánc (1931)

a) Tíz könnyű zongoradarab

b) Magyar képek (zenekar)

József Attila: Medvetánc (1932)

További ötletek és tanácsok:

Memória fejlesztése pl. ritmuskígyó,
ritmusdominó, táblai ritmussor fokozatos
letörlése közben folyamatos tapsolása,
„refrénes” játék

Belső hallás fejlesztése pl. „rádiós játék”, ritmus
bújtatás jelre

Tanácsok:

ritmusírásnál ügyelni kell a helyi értékre
(kifejezőbb, könnyebben megszólaltatható,
átlátható)

ötvonalas rendszerben a „pálcika-ritmust” a 2. és
4. vonal közé írjuk, az ütemvonalat az 1. és 5.
közé (arányos, olvasható, a kottaírásnál is
segítség a jó méret)

kétszólamú ritmus (felelgetős, osztinató, quodlibet,
ellenritmus, más ritmus a kíséretben, kánon) –
kétféle hangszín

Irodalom

Réti Anna – Döbrössy János (szerk.): Az ének-zene tantárgy-pedagógiája, Eötvös Kiadó, Budapest, 2012.

Bánki Vera - Kismartony Katalin:

Zene – játék 1., 2. tankönyvek és útmutatóik, Kecskemét és Budapest, 1999–2004.

Oroszné Tornyai Lilla:

Énektanítói alapismeretek, Tanítóképző Főiskola, Kecskemét, 1999.

Csillagné dr. Gál Judit – Kerecsényi László:

Ének-zene tanítás az alsó tagozatban, Tankönyvkiadó, Budapest, 1990.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

